

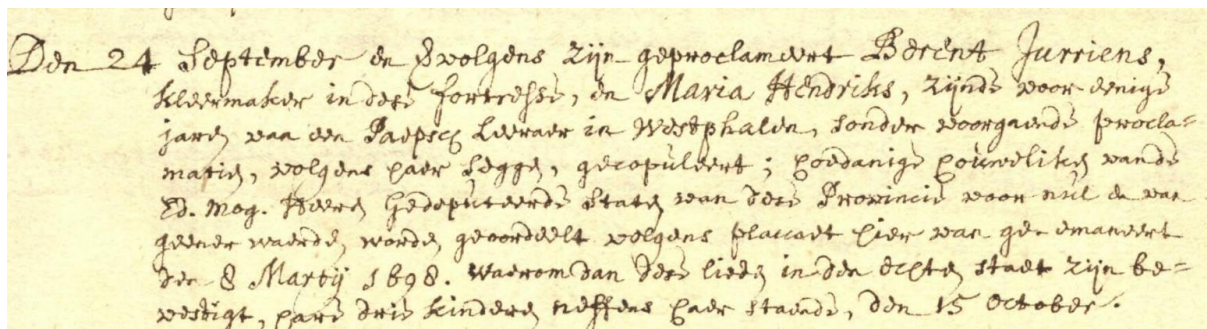
Twee keer trouwen met dezelfde vrouw omdat de provincie het wil

Albert van der Kaap

Wigboldus Hoorn was van 1698-1718 predikant in Nieuweschans. Nog in zijn eerste jaar verneemt hij op een vergadering van de classis van Winschoten dat, op last van Gedeputeerde Staten van de provincie, alle huwelijken van personen die zonder voorgaande wettige proclamatie buiten de provincie zijn getrouwd, ongeldig zijn ('voor nul' verklaard worden). Kinderen die uit zo'n verbintenis zijn geboren zijn onecht en kunnen niet erven.

Op 8 september 1699 leest Hoorn het desbetreffende plakkaat voor vanaf de kansel. Dat was een streep door de rekening van kleermaker Berent Jurriens en zijn vrouw Maria Hendrik. Zij waren, naar hun zeggen, alweer enige jaren geleden in Westphalen getrouwd door een 'Paapse leraar', maar konden daarvan geen attestatie tonen. Berent was die zondag blijkbaar niet onder de toehoorders van de dominee geweest, want hij werd door de schoolmeester ontboden en kreeg van hem, 'gekomen zijnde het bovengemelde van de predikant voorgedragen. 't Welk Berent Jurriens in 't eerst war vreemt voorkomende, heeft echter eindelijk daer toe geresolveert, en aengenomen het voorgestelde te sullen gehoorsamen en naerkomen'.

Zo geschiedde. Op 5 (of was het 15) oktober 1699 hernieuwden Berent en Maria hun trouwgeloften.

Den 24 September en volgens zijn geproclamerent Berent Jurriens, kleermaker in desse fortresse, en Maria Hendriks, zijnde woon enige jaren van den Paapsc Leraar in Westphalen, sonder voorgaende proclamatie, volgens last Sedg, geproclamerent; Goddanic poindliks wands Ed. Mog. Heren Gedeputeerde Staten van desse Provincie woen nul en woen gwenr wands, wands, gwoordelt volgens placant Eisen van gde manuskript den 8 Martij 1698. Wadrom dan desse lida in den decten staet zijn be-waert, gend drie kinderen, wiffens last staend, den 15 October.

Naast de drie kinderen uit hun eerste huwelijk, Hendrik (1695) en twee keer een Derk (1678 en 1698) kregen zij in tweede huwelijk nog (minstens) twee kinderen, Antje, gedoopt op 20 oktober 1700 en Wilhelmus, gedoopt op 7 juni 1705.

In maart 1718 maakte Maria Hendriks haar testament op. Zij is op dat moment weduwe, maar niet zeker is of de dood van Berent hiervoor de directe aanleiding was. Maria woonde op dat moment in de Achterstraat van de 'fortresse' Nieuweschans. Haar dochter Antje krijgt haar lijfstoebehoor, linnen, wol, zilver, goud en andere kleinoden in het vooruit. Haar jongste zoon, Willem, krijgt 25 daler in het vooruit. Antje heeft een onder- en bovenbed met 2 lakens en kussens gehad toen ze met Albert Jansen trouwde. Onduidelijk is waarom alleen deze twee kinderen met name worden genoemd, maar mogelijk is dat omdat zij uit het niet geldige huwelijk zijn geboren en dus niet

kunnen erven. Alle kinderen delen desondanks gelijk in wat er over is. De armen van Nieuweschans krijgen een ducaton of 3 Caroliegulden en 3 stuivers.¹

De Achterstraat in Nieuweschans in 1910.

Achterstraat 26, een pand uit 1648.

¹ <https://docplayer.nl/25525840-Rechterlijk-archieff-westerwolde.html>

